

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Άννα Κανάκη, Πόλα Καραντάνα

ΑΝΝΑ ΚΑΝΑΚΗ

Η Άννα Κανάκη γεννήθηκε στη Γερμανία. Σπούδασε κεραμική στο HOLBORN CENTER OF CREATIVE ART, στο Λονδίνο. Συνεργάζεται με το Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης "Σχεδία" στον τομέα της εικαστικής αγωγής. Από το 1994 συμμετέχει στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή προγραμμάτων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης μέσω της Τέχνης.

ΠΟΛΑ ΚΑΡΑΝΤΑΝΑ

Η Πόλα Καραντάνα είναι δασκάλα, πτυχιούχος του Παντείου Πανεπιστημίου και της Αρσακείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας Πατρών, και εργάζεται στη δημόσια εκπαίδευση. Από το 1994 έχει ασχοληθεί με τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και έχει συνεργαστεί σε πιλοτικά προγράμματα του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Κέντρου Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης "Σχεδία".

© ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Συντονισμός έκδοσης: Αναστασία Βαφέα
Επιμέλεια κειμένων: Μαρία Νούσσα
Καλλιτεχνική επιμέλεια: Πάνος Λαμπίρης

Το έντυπο εκδόθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παι-
διών, που υλοποιήθηκε από το ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ με τη στήριξη της
Κοινωνικής Πρωτοβουλίας ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - NOW και με τη συνεργασία και τη συγχρηματοδό-
τηση της ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ.

Οι δραστηριότητες που περιγράφονται στο βιβλίο έχουν εφαρμοστεί σε πιλοτικά προγράμματα
του Κέντρου Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης "Σχεδία", από τα οποία προέρχονται
και οι αντίστοιχες φωτογραφίες.

Εισαγωγή

Οι εικαστικές δραστηριότητες, σε σχέση με τα άλλα είδη τέχνης και έκφρασης, είναι αυτές που συνδέουν περισσότερο τη χειρωνακτική εργασία με την πνευματική. Ενώνουν, θα λέγαμε, τα δύο ημισφαίρια του εγκεφάλου.

Στις εικαστικές δραστηριότητες είναι εύκολο να αρθούν οι λογοκριτικοί μηχανισμοί μας και δεν χρειάζεται να μεσολαβήσει ο λόγος. Γι' αυτό, σε ομάδες παιδιών με ιδιαίτερες δυσκολίες στον λόγο (όπως είναι τα αλλόγλωσσα παιδιά, τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, τα παιδιά με προβλήματα λόγου κ.λπ.), η εικαστική έκφραση μπορεί να έχει σημαντικά παιδαγωγικά αποτελέσματα.

Για να παραχθεί ένα εικαστικό αποτέλεσμα είναι ανάγκη να χρησιμοποιηθεί κάποιο υλικό. Η χρήση του υλικού που λειτουργεί ως "μεσάζων" διευκολύνει την έκφραση του παιδιού. Αποτελεί μια ασφαλή σύμβαση για να βγουν πιο εύκολα στην επιφάνεια προσωπικές δυσκολίες και στάσεις, που θα δώσουν αφορμή στην ομάδα για παραπέρα επεξεργασία θεμάτων με διαπολιτισμικό ενδιαφέρον. Και κάθε διαφορά ή σύγκρουση που προκύπτει είναι ένα διαπολιτισμικό ζήτημα, αν δώσουμε στον όρο έναν ευρύ ορισμό.

Οι δραστηριότητες που προτείνουμε σέβονται την ατομικότητα του κάθε παιδιού και ταυτόχρονα ωθούν στη συνεργασία. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι δεν μπορεί να δημιουργηθεί αυθεντικό πνεύμα συλλογικότητας, αν δεν υπάρχει σεβασμός στην προσωπική ταυτότητα του καθενός. Στις δραστηριότητες που προτείνουμε, η ιδέα της συνεργασίας σφραγίζεται απ' αυτή την αντίληψη και είναι συνεχώς το ζητούμενο.

Το κοινό έργο μιας ομάδας δεν χρειάζεται να είναι ομοιόμορφο. Μια ομάδα με διαπολιτισμικό προσανατολισμό περνάει από διαδικασίες που τη μαθαίνουν να σέβεται το δικαίωμα στη διαφορά και να αποδέχεται την πολυμορφία.

Οι δραστηριότητες είναι απλές, αλλά εξυπηρετούν σύνθετους στόχους. Αυτό που μας ενδιαφέρει κυρίως είναι η διαδικασία και λιγότερο το αισθητικό αποτέλεσμα. Τα εικαστικά, απ' αυτήν την άποψη, είναι παρεξηγημένα. Γι' αυτό βλέπουμε πολλές φορές τους "μεγάλους" - εμψυχωτές, δασκάλους, γονείς - να επεμβαίνουν, προκειμένου να παραγάγουν τα παιδιά το ποδούμενο αποτέλεσμα. Πιστεύουμε ότι το αισθητικό αποτέλεσμα

επιτυγχάνεται με την επιλογή της κατάλληλης δραστηριότητας και με τον πλούτο των υλικών. Όσοι εμπνέουν τέτοιου είδους δραστηριότητες οφείλουν να προωθούν την ελεύθερη έκφραση, να έχουν "ανοιχτές" απόψεις γι' αυτό το θέμα. Στόχος μας είναι να μην υπάρχουν αισθητικά στερεότυπα στην εικαστική έκφραση, γιατί, μολονότι κάποια έργα ορισμένων παιδιών μπορεί να εντυπωσιάσουν περισσότερο, όλα τα παιδιά μπορούν να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν μ' ένα πινέλο στο χέρι.

Ένα άλλο ζήτημα από το οποίο εξαρτάται η δουλειά του συντονιστή και της ομάδας είναι ο αριθμός των παιδιών και ο χωρισμός τους σε επιμέρους ομάδες. Ένας συντονιστής δεν πρέπει να έχει περισσότερα από δεκαπέντε παιδιά στην ομάδα του.

Επίσης, είναι προτιμότερο να μην είναι σταθερές οι ομάδες στις οποίες χωρίζονται τα παιδιά. Διάφοροι τρόποι χωρισμού δίνουν τη δυνατότητα στην ομάδα να αναπτύξει τη δυναμική της και να πετύχει αρμονικές σχέσεις.

Τέλος, να σημειώσουμε ότι η σειρά των δραστηριοτήτων δεν είναι τυχαία· υπακούει σε κάποια λογική. Προσπαθήσαμε να παρακολουθήσουμε και να βοηθήσουμε την πορεία των σχέσεων που δημιουργούνται σε μια

ομάδα, από την πρώτη επαφή έως την εδραίωση μιας αρμονικής συνεργασίας. Η αλληλογνωριμία και η επικοινωνία των ανθρώπων δεν είναι αυτονόητες. Υπακούουν σε εσωτερικούς κανόνες, υπάρχει κάποια κλιμάκωση στην επαφή. Έτσι, π.χ., στο βιβλίο μας προηγείται η δραστηριότητα "Το πορτρέτο μας", όπου τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν και να αποδώσουν το πρόσωπο του άλλου, και έπεται "Η φιγούρα μας", όπου το αντικείμενο της συνεργασίας δεν είναι μόνο το πρόσωπο αλλά ολόκληρο το σώμα.

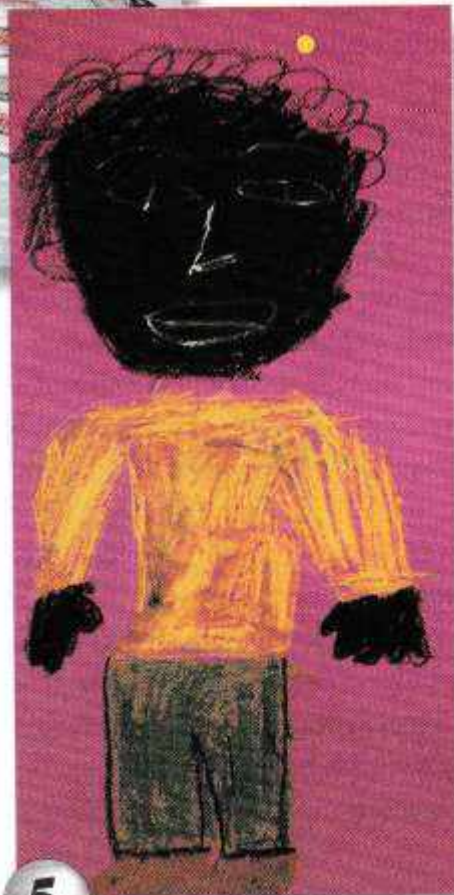
Η πραγματική επαφή και επικοινωνία των μελών μιας ομάδας δεν είναι κάτι απλό και εύκολο. Ελπίζουμε ότι οι εικαστικές δραστηριότητες που προτείνουμε θα κάνουν την

πορεία πιο εύκολη και ευχάριστη.

"Το πορτρέτο μας"

Το πορτρέτο μας

Περιγραφή

Τα παιδιά γίνονται ζευγάρια και κάθονται το ένα απέναντι στο άλλο. Τα παροτρύνουμε να παρατηρήσουν με προσοχή το πρόσωπο του άλλου. Ερεθίζουμε την παρατηρητικότητά τους με ερωτήσεις πάνω στα επιμέρους στοιχεία του προσώπου - π.χ. " Πώς είναι τα μαλλιά τού απέναντί μου; Κατσαρά; Ίσια; Τι χρώμα έχουν; Είναι μακριά ή κοντά; Για να παρατηρήσω τώρα τα μάτια του, τι χρώμα έχουν; Τι σχήμα; Είναι μεγάλα; Είναι μικρά;.....Για να πάμε πιο κάτω...Να δούμε τα δόντια...τα χείλια. Πόσες γραμμές σχηματίζουν τα χείλια;" κ.λπ.

Επιμένουμε στην παρατήρηση των λεπτομερειών και δεν δίνουμε τα υλικά εξαρχής, γιατί πολλές φορές τα παιδιά έχουν την τάση να ξεκινούν να ζωγραφίζουν αγνοώντας τις οδηγίες του συντονιστή. Θεωρούμε σημαντικό να δώσουμε χρόνο στη φάση της παρατήρησης, να την "προστατεύσουμε" από την κεκτημένη ταχύτητα των παιδιών.

Επίσης, κατά τη διάρκεια της παρατήρησης, είναι πιθανό τα παιδιά να αντιδράσουν με ποικίλους τρόπους. Μπορεί, π.χ., να κάνουν γκριμάτσες ή να γελάνε. Τα παιδιά έχουν τον δικό τους τρόπο, πολλές φορές, να πλησιάζουν το ένα το άλλο και να γνωρίζονται μεταξύ τους. Τέτοιες αντιδράσεις λοιπόν είναι αποδεκτές εφόσον βοηθάνε στην προσέγγιση και στην αλληλογνωριμία.

Στη συνέχεια μοιράζουμε τα χρωματιστά κανσόν και τα παστέλ και καλούμε τα παιδιά να φτιάξουν το πορτρέτο του προσώπου που παρατήρησαν.

Τα μεγαλύτερα παιδιά (οκτώ χρόνων και πάνω), πριν ζωγραφίσουν με χρώμα, μπορούν να κάνουν πάνω στο χαρτόνι τους ένα αδρό περίγραμμα του προσώπου πρώτα, και μετά να γεμίσουν την επιφάνεια με τα παστέλ τους.

Προέκταση:

Η δραστηριότητα μπορεί να συνεχιστεί, αν προτείνουμε στα παιδιά να μακιγιάρουν ο ένας τον άλλον όσο πιο αστεία γίνεται.

Στόχος

- Τα παιδιά μαθαίνουν να παρατηρούν έναν άλλο άνθρωπο με σκοπό να τον γνωρίσουν καλύτερα, και επιπλέον ασκούνται στο να γίνονται οι ίδιοι αντικείμενο παρατήρησης.
- Τους δίνεται η δυνατότητα να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, την άποψή τους για τον άλλο, και ταυτόχρονα να δεχτούν την κρίση του άλλου για τον εαυτό τους.
- Αυτή η δραστηριότητα εισάγει, θα λέγαμε, τα παιδιά στην έννοια της συνεργασίας. Μολονότι δεν παράγουν ένα κοινό έργο, κάνουν το πρώτο βήμα για το "χτίσιμο" της συνεργασίας ποζάροντας ο ένας για τον άλλο.

Υλικά:

- μολύβια παστέλ,
- χρωματιστές επιφάνειες, π.χ. χαρτόνι κανσόν κομμένο σε μέγεθος κόλλας A4,
- δαχτυλομπογιές για το μακιγιάζ.

Πάτσγουερκ

Περιγραφή

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες με κριτήριο το φύλο τους. Δημιουργείται έτσι μια ομάδα κοριτσιών στην οποία αναθέτουμε να κατασκευάσει μια αντρική φιγούρα, και μια ομάδα αγοριών στην οποία αναθέτουμε να κατασκευάσει μια γυναικεία φιγούρα.

Στην αρχή τα παιδιά κάνουν το περίγραμμα με κιμωλία. Έπειτα κόβουν το ύφασμα σε κομμάτια. Αν τα παιδιά είναι μικρά και δεν τα καταφέρνουν ή αν δεν επαρκεί ο χρόνος, ο συντονιστής φροντίζει ώστε το ύφασμα να είναι ήδη κομμένο. Τέλος, τα παιδιά κολλάνε τα πάνινα κομματάκια πάνω στο χαρτόνι, καλύπτοντας ολόκληρη την επιφάνεια της φιγούρας.

Στόχος

Ο χωρισμός σε ομάδες ανά φύλο δεν είναι τυχαίος, πολύ δε περισσότερο δεν γίνεται για να δημιουργηθούν φατρίες. Αντίθετα συντείνει στη συνειδητοποίηση ότι ο καθένας ανήκει σε μια συγκεκριμένη ομάδα φύλου. Αυτό δεν σημαίνει ότι τα παιδιά μπαίνουν σε θέση μάχης, ή ότι τίθεται θέμα ανισότητας των φύλων τους. Καλούνται να κάνουν όλοι την ίδια δουλειά και να συνεργαστούν αρμονικά για να δημιουργήσουν το έργο που έχουν αναλάβει.

Διαλέγοντας υλικά για το ρούχο της φιγούρας τους, τα παιδιά της κάθε ομάδας κατανοούν τις προτιμήσεις τού άλλου φύλου, προσεγγίζουν τον κόσμο του. Πιθανότατα σ' αυτή τη διαδικασία να προβάλλουν και τα στερεότυπα που έχουν ήδη υιοθετήσει. Αυτό μπορεί να αποτελέσει αφορμή για συζήτηση, κατανόηση, ανάλυση, ίσως και ανατροπή αυτών των στερεοτύπων.

Υλικά:

- χαρτόνι οντουλέ, διαστάσεων 1 X 2, για την κάθε ομάδα,
- ψαλίδια,
- κόλλα στικ, ή ατλακόλ, ή οποιαδήποτε κόλλα ρευστή,
- υφάσματα από διάφορες ποιότητες και κομμένα σε μικρά κομμάτια (θα μπορούσαμε να βρούμε υφάσματα από παλιά δείγματα καταστημάτων ή από περισσεύματα ρούχων από τα σπίτια των παιδιών),
- κιμωλίες ή μαρκαδόροι, για να γίνει το περίγραμμα της φιγούρας πάνω στο χαρτόνι.

Η φιγούρα μας

Περιγραφή

Λέμε στα παιδιά να γίνουν ζευγάρια. Έχει ενδιαφέρον να ενθαρρύνουμε τη δημιουργία ζευγαριών με αντίθετα φύλα. Στη συνέχεια, στρώνουμε στο πάτωμα χαρτί του μέτρου, όπου το ένα παιδί ξαπλώνει σε όποια στάση θέλει και το άλλο παιδί τού κάνει το περίγραμμα με μαρκαδόρο ή κιμωλία. Μετά μπορούν να χρωματίσουν τη φιγούρα με πινέλο.

Αντί να χρησιμοποιηθεί ρευστό χρώμα, μπορεί να γίνει κόλλάζ με κόλλες γλασέ που έχει κόψει ο συντονιστής σε διάφορα σχήματα (π.χ. τετράγωνα, κύκλους, μισοφέγγαρα, κ.λπ.) και σε διαστάσεις 10 X 10 εκ., και τα μοιράζει στα παιδιά που τα κολλάνε στην επιφάνεια της φιγούρας με κόλλα στικ.

Ενας τρίτος εναλλακτικός τρόπος είναι να δουλέψουν με στάμπες. Κόβουν από φελιζόλ, από πατάτα ή από φελλό κάποιο γεωμετρικό σχήμα (τρίγωνο ή τετράγωνο ή κύκλο). Σε ομάδα που αποτελείται από μικρά παιδιά βοηθάει πολύ περισσότερο ο συντονιστής στο κόψιμο. Στη συνέχεια τα παιδιά βουτάνε τη στάμπα σε πιάτα με χρώμα και σταμπώνουν πολλές φορές πάνω στη φιγούρα τους, συνδυάζοντας τα διάφορα γεωμετρικά σχήματα ώστε να δημιουργήσουν ρούχα με ποικίλα χρώματα και σχέδια.

Αργότερα - ή την άλλη μέρα, αν δεν επαρκεί ο χρόνος - επαναλαμβάνουν την ίδια διαδικασία για το άλλο μέλος του ζευγαριού, και στο τέλος κόβουν τα περιγράμματα με ψαλίδι.

Στόχος

Με αυτή τη δραστηριότητα πετυχαίνουμε τη συνεργασία των παιδιών αλλά σε μια μορφή πιο διευρυμένη, αφού το κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να δουλεύει στη φιγούρα του άλλου και να επεμβαίνει σ' αυτήν. Ταυτόχρονα δέχεται την επέμβαση του άλλου στον χώρο του, του επιτρέπει να περνάει τα "σύνορά" του.

Η συνεργασία αυτή αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον όταν ο άλλος ανήκει σε διαφορετικό φύλο (ή διαφορετική φυλή ή διαφορετική εθνικότητα κ.λπ.) Οι πρακτικές ανάγκες αυτής της δραστηριότητας οδηγούν σε συνεργασία, γιατί τα παιδιά θέλουν τη βοήθεια του άλλου για να αρχίσουν και να τελειώσουν τη φιγούρα τους. Ειδικά για τις μικρές ηλικίες, η δουλειά με μια φιγούρα τόσο μεγάλη είναι χρονοβόρα (να κόψουν, να χρωματίσουν ή να κολλήσουν τόσα κομμάτια γλασέ), ώστε δέχονται ευχαρίστως τη βοήθεια του άλλου και ταυτόχρονα προσφέρουν τη βοήθειά τους. Η επικοινωνία, κατ' αυτόν τον τρόπο, λειτουργεί ισότιμα και η κοινή εμπειρία αποδυναμώνει τη διαφορά. Σε σχέση δε με την προηγούμενη δραστηριότητα (πορτρέτο), τα παιδιά κάνουν ένα μεγαλύτερο βήμα για γνωριμία και επαφή μεταξύ τους, εφόσον το αντικείμενο της εικαστικής δραστηριότητας σ' αυτή την περίπτωση δεν είναι μόνο το πρόσωπο αλλά ολόκληρο το σώμα.

Υλικά:

- χαρτί του μέτρου,
- μαρκαδόροι ή κιμωλίες,
- ψαλίδια,
- για το χρωμάτισμα: πινέλα και ρευστό χρώμα (ακρυλικό ή πλαστικό),
- για το κολλάζ: κόλλες γλασέ σε διάφορα χρώματα, κόλλες στικ,
- για τη στάμπα: φελιζόλ, φελλοί, μικρά κομματάκια ξύλου, πατάτες, άλλα λαχανικά,
- πλαστικά πιάτα ή κεσεδάκια από γιαούρτι,
- πλαστικά μαχαιράκια,
- πλαστικό χρώμα.

Κινούμενες φιγούρες

Περιγραφή

Πρώτο στάδιο

Το κάθε παιδί ζωγραφίζει έναν άνθρωπο, μια φιγούρα. Τονίζουμε ότι η φιγούρα πρέπει να καλύπτει την επιφάνεια του χαρτονιού απ' άκρη σ' άκρη. Τα παιδιά αφήνουν τις φιγούρες να στεγνώσουν για ένα εικοσιτετράωρο.

Δεύτερο στάδιο

Την άλλη μέρα κόβει ο καθένας το περίγραμμα της φιγούρας του και στη συνέχεια κόβει στα σημεία των κλειδώσεων (ώμοι, γόνατα κ.λπ.). Μετά, σ' εκείνα τα σημεία ενώνονται τα κομμάτια με διπλόκαρφα.

Τρίτο στάδιο

Τα παιδιά καρφισώνουν με πινέζες ή κολλάνε με κόλλα τις φιγούρες πάνω στα πηγάκια, ώστε να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν για κουκλοθέατρο.

Τέταρτο στάδιο

Τα παιδιά δίνουν ταυτότητα στην κούκλα τους (όνομα, επάγγελμα, κ.λπ.). Αν θέλουν, μπορούν και να γράψουν τα στοιχεία και την προσωπική ιστορία της φιγούρας τους.

Πέμπτο στάδιο

Χωρίζονται σε ομάδες τεσσάρων - πέντε παιδιών. Βγάζουν μια ομαδική ιστορία όπου παίρνουν μέρος όλες οι φιγούρες.

"Κινούμενες φιγούρες"

"Η φωτογραφία"

Έκτο στάδιο

Η κάθε ομάδα παρουσιάζει με κουκλοθέατρο την ιστορία της στις άλλες.

Έβδομο στάδιο

Τέλος, μπορεί να γίνει σύνδεση όλων των ιστοριών, ή να βγει απ' όλους μαζί μια καινούργια ιστορία, με διάφορες σκηνές, που έπειτα θα τη "ζωντανέψουν".

Σ' όλα αυτά τα στάδια παίρνει μέρος και ο συντονιστής, κατασκευάζοντας τη δική του φιγούρα, η οποία όμως θα θέτει ένα ζήτημα διαπολιτισμικού χαρακτήρα (σωματική αναπηρία, άλλη φυλή, άλλη εθνικότητα ή οτιδήποτε άλλο), εφόσον ο συντονιστής έχει διαπιστώσει από τη ζωή του με τα παιδιά της ομάδας ότι συντρέχει λόγος να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο ζήτημα.

Στόχος

Στο κουκλοθέατρο τα παιδιά συνήθως ταυτίζονται με την κούκλα τους. Ουσιαστικά μιλάνε μέσα απ' αυτήν για τον εαυτό τους, τους δίνεται η δυνατότητα να εκφράσουν τον εσωτερικό τους κόσμο.

Εδώ, θα κρυφτούν πίσω απ' τη φιγούρα τους για να εκφραστούν πιο εύκολα. Η φιγούρα τα κάνει να μιλήσουν σε τρίτο πρόσωπο, μιλάει κάποιος άλλος, η φιγούρα, και όχι αυτός που την κινεί. Ομολογούν έτσι απόψεις και εσωτερικές καταστάσεις που, αν μιλούσαν σε πρώτο πρόσωπο, θα τις λογόκριναν. Πιο εύκολα θα βάλουν τη φιγούρα τους να φερθεί σκληρά σ' έναν ξένο ή σ' έναν ανάπηρο παρά αν μιλούσαν οι ίδιοι. Και το να μιλήσουν ανοιχτά

τα παιδιά, έστω και μέσα από την κούκλα τους, για τέτοια ζητήματα είναι το πρώτο βήμα προκειμένου να επεξεργαστούν και να ξεπεράσουν τις προκαταλήψεις τους.

Υλικά:

- χαρτόνι κουσέ, διαστάσεων 35 X 50,
- ψαλίδια,
- διπλόκαρφα,
- πινέλα,
- ρευστά χρώματα,
- ξύλινα πηγάκια,
- κιμωλία (χρησιμοποιούμε την κιμωλία για ένα γρήγορο προσχέδιο - η κιμωλία σβήνει εύκολα αφενός και αφετέρου αναγκάζει το παιδί να κάνει ένα μεγάλο προσχέδιο, ενώ άλλα μέσα γραφής, όπως π.χ. το μολύβι, παραπέμπουν το παιδί σε μικρά σχήματα).

Οι σημαίες

Περιγραφή

Συζητάμε με τα παιδιά για τις σημαίες του κόσμου, τι συμβολίζουν, κ.λπ. Δείχνουμε εικόνες με τις σημαίες διαφόρων χωρών. Παρατηρούμε χρώματα και σχήματα σ' αυτές.

Τους εξηγούμε ότι τώρα ο καθένας θα κάνει τη δική του σημαία, θα δημιουργήσει μια καινούργια σημαία που δεν θα μοιάζει με καμία από τις ήδη υπάρχουσες.

Τους μοιράζουμε τα χαρτιά και τις κιμωλίες. Τους λέμε να σχεδιάσουν πάνω στο χαρτί από μία ως πέντε γραμμές, ώστε να χωρίσουν το χαρτί σε διάφορα μέρη. Οι γραμμές μπορεί να είναι ίσιες, αλλά και καμπύλες, τεθλασμένες, κατσαρές, κ.λπ. Στη συνέχεια, δίνουμε στα παιδιά πινέλα και χρώματα και ο καθένας γεμίζει

με χρώμα τα σχήματα που έχουν δημιουργηθεί.

Πρώτη προέκταση:

Όταν στεγνώσουν οι σημαίες, τα παιδιά μπορούν να τις τοποθετήσουν σ' ένα μεγάλο ορθογώνιο ταμπλό, έτσι ώστε όλες μαζί να δημιουργήσουν μία, τεράστια, που θα αποτελεί τη σημαία της ομάδας.

Δεύτερη προέκταση:

Μετά από λίγο καιρό και αφού ευχαριστήσουμε τη σημαία της ομάδας μας, μπορούμε να προτείνουμε στα παιδιά να κόψει με ψαλίδι ο καθένας τη σημαία του κάθετα ή οριζόντια ή να τη σκίσει σε λουρίδες. Ύστερα, με αυτά τα κομμάτια, κάνουμε μια καινούργια ομαδική σύνθεση.

Στόχος

- Τα παιδιά μαθαίνουν να συνδυάζουν χρωματικά διάφορα γεωμετρικά σχήματα.
- Ισχυροποιείται η προσωπική ταυτότητα του παιδιού, γιατί μέσω του προσωπικού του συμβόλου (σημαία) γίνεται σεβαστή η προσωπικότητά του.
- Το κάθε άτομο ενσωματώνεται σ' ένα καινούργιο σύνολο-σύμβολο που το έχει δημιουργήσει η ομάδα του.
- Η διαδικασία καταστροφής της σημαίας του - του δικού του δημιουργήματος - δεν είναι απώλεια, γιατί οδηγεί σε μια άλλη δημιουργία. Τα παιδιά κατανοούν ότι η συμβίωση απαιτεί θυσίες, χρειάζεται να προσφέρουν κάτι απ' τον εαυτό τους.

Τέτοιες διαδικασίες είναι πολύ χρήσιμες, γιατί συμβάλλουν στη δημιουργία διαλλακτικών ανθρώπινων χαρακτήρων.

Υλικά:

- χαρτί του μέτρου, κομμένο στο μέγεθος της κόλλας A3,
- άσπρες κιμωλίες,
- πινέλα No 5,

-
- ρευστά χρώματα (ακρυλικά, τέμπερες, νερομπογιά ή πλαστικό),
 - για τη δεύτερη προέκταση: χαρτί του μέτρου.

Ο δρόμος

Περιγραφή

Τα παιδιά, σε ομάδες των δέκα, παίρνουν θέση γύρω από την επιφάνεια ενός χαρτονιού οντουλέ. Ξεκινάει ένας απ' όλους μια γραμμή με ένα φαρδύ πινέλο και τη συνεχίζει ο διπλανός του και ούτω καθεξής, ώστε η γραμμή-δρόμος να ταξιδέψει μέχρι τον τελευταίο. Η γραμμή αυτή μπορεί να είναι καμπύλη, να στρίβει, να κάνει γωνίες, κ.λπ. Αποφεύγουμε, δηλαδή, τον σχηματισμό μιας ίσιας γραμμής.

Λέμε στα παιδιά ότι αυτή η γραμμή είναι ένας δρόμος που περνάει από διάφορα μέρη. Δεξιά και αριστερά από αυτόν τον δρόμο μπορεί ο καθένας να ζωγραφίσει το περιβάλλον και τα αντικείμενα που θέλει, ώστε να γεμίσει όλη η επιφάνεια του οντουλέ.

Προεκτάση:

Η ζωγραφική συχνά αποτελεί ερέθισμα για θεατρικά ή άλλα δρώμενα. Επειδή εδώ έχουμε τον δρόμο που παραπέμπει σε κίνηση, προτείνουμε στα παιδιά να δημιουργήσουν μια ιστορία με βάση το ομαδικό τους έργο και στη συνέχεια να την "ντύσουν" με κίνηση και ήχο.

Στόχος

Το κάθε παιδί δημιουργεί ένα μέρος κοινής πορείας. Όλοι έχουν έναν κοινό σκοπό, ο καθένας συνεχίζει την πορεία του άλλου

και ταυτόχρονα βάζει την προσωπική του σφραγίδα. Γίνονται, δηλαδή, δύο αντίθετα πράγματα που έχουν πολύ σημαντικά αποτελέσματα στη δυναμική της ομάδας: αφενός δίνει ο καθένας το δικό του στίγμα, συνεχίζοντας τη γραμμή-δρόμο και ζωγραφίζοντας γύρω απ' αυτήν, και αφετέρου η γραμμή τούς ενώνει και σηματοδοτεί την κοινή τους πορεία.

Υλικά:

- χαρτόνι οντουλέ, διαστάσεων 1 Χ 3 (για μια ομάδα δέκα παιδιών),
- πινέλα,
- πλαστικά χρώματα (τα πλαστικά χρώματα καλό είναι να τα έχουμε σε συσκευασία μικρών τσίγκινων κουτιών 1/4 του κιλού και να τα μοιράσουμε γύρω από το χαρτόνι, ώστε να διευκολύνονται τα παιδιά την ώρα που ζωγραφίζουν).

Η φωτογραφία μας

Περιγραφή

Το κάθε παιδί φέρνει μια φωτογραφία του ή, αν υπάρχει δυνατότητα, το ένα παιδί φωτογραφίζει το άλλο. Μετά φωτοτυπούμε την κάθε φωτογραφία και την μεγεθύνουμε σε μέγεθος σελίδας Α4.

Το κάθε παιδί παίρνει τη φωτοτυπία της φωτογραφίας του και την κολλάει πάνω στο χαρτί του μέτρου. Αν θέλει μπορεί να κόψει και να κολλήσει στο χαρτί μόνο τη μορφή του, χωρίς τα υπόλοιπα στοιχεία της φωτογραφίας. Στη συνέχεια, ο καθένας χρωματίζει τη φωτοτυπία (τα ρούχα, τα μαλλιά κ.λπ.) και δημιουργεί το περιβάλλον στο οποίο φαντάζεται τον εαυτό του.

Στόχος

Με τη δραστηριότητα αυτή τα παιδιά εισάγουν τον εαυτό τους στην ομάδα, δοκιμάζοντας μια πρώτη προσέγγιση και επαφή μεταξύ τους.

Ο καθένας πληροφορεί, δηλώνει την ταυτότητά του, με δύο τρόπους: ρεαλιστικό και φανταστικό. Παίρνει τη φωτογραφία του, που αποτελεί ρεαλιστική απεικόνιση του εαυτού του, και στη συνέχεια, με την εικαστική παρέμβαση, βάζοντας τον εαυτό του στον χώρο της προτίμησής του, επιχειρεί να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο. Έτσι, η αλληλογνωριμία μπορεί να γίνει πιά βαθιά και ουσιαστική, αφού η δραστηριότητά τους οδηγεί τα παιδιά πέρα απ' την εξωτερική εμφάνιση, κινητοποιεί την έκφραση εσωτερικών αναγκών και επιθυμιών, ωθεί στην περιγραφή της εσωτερικής ταυτότητας του καθενός.

Υλικά:

- χαρτιά του μέτρου κομμένα σε μέγεθος διπλάσιο του Α4 (ένα για κάθε παιδί),
- κόλλα στικ,
- ψαλίδια,
- πινέλα,
- χρώματα πλαστικά ή τέμπερες.

Το σπίτι

Περιγραφή

Συζητάμε με τα παιδιά για τα κτίρια και τους διάφορους τύπους κατοικίας, π.χ. πολυκατοικία, δώροφο σπίτι, τριώροφο, σπίτι σε χωριό κ.λπ. Μπορούμε να τους δείξουμε και εικόνες, από περιοδικά ή βιβλία, με σπίτια απ' όλον τον κόσμο, για να δουν και να σκε-

φτούν πώς οι γεωφυσικές και κλιματολογικές συνθήκες επηρεάζουν την αρχιτεκτονική, να καταλάβουν ότι η αρχιτεκτονική και η αισθητική των σπιτιών υπακούουν σε συγκεκριμένες λειτουργικές ανάγκες. Τους καλούμε επίσης να παρατηρήσουν λεπτομέρειες, όπως: μια εξωτερική σκάλα, μια κληματαριά, φεγγίτες, ένα πορτόφυλλο, ένα περβάζι με μια γλάστρα κ.λπ.

Τους λέμε να κοιτάξουν από το παράθυρο του χώρου στον οποίο βρίσκονται και να μας περιγράψουν τι βλέπουν έξω (πώς είναι τα σπίτια, τι λεπτομέρειες παρατηρούν, κ.λπ.). Θέτουμε ερωτήματα γύρω από την αισθητική των σπιτιών, γύρω από τη μονοτονία των σπιτιών της πόλης, τους ζητάμε, δηλαδή, να έχουν μια αρχιτεκτονική ματιά στο ζήτημα που μελετάμε.

Τους ρωτάμε πώς θα ήθελαν να φτιάξουν το δικό τους σπίτι, ένα σπίτι που θα τους άρεσε πολύ να το κατοικήσουν. Ύστερα τους λέμε να φτιάξουν ομάδες των τεσσάρων. Η κάθε ομάδα παίρνει από ένα κουτί. Τα παιδιά της κάθε ομάδας συζητάνε μεταξύ τους για το τι είδους σπίτι θέλουν να φτιάξουν. Θα είναι ένα σπίτι που θα αρέσει και στους τέσσερις, αφού το φτιάχνουν "για να ζήσουν όλοι μαζί εκεί μέσα". Θα είναι ένα σπίτι μέσα στο οποίο θα νοιώθουν χαρούμενοι και θα συμβιώνουν αρμονικά.

Στην απόφασή τους για το είδος του σπιτιού που θα κατασκευάσουν, πρέπει να λάβουν υπόψη τους και το κουτί που έχουν μπροστά τους, το σχήμα του, το μέγεθός του, τι εξυπηρετεί. Το πάνω μέρος του κουτιού μπορούν, αν θέλουν, να το κάνουν στέγη, χρησιμοποιώντας χαρτοτέιπ. Τέλος, διαλέγει ο καθένας μια πλευρά του σπιτιού κι αρχίζει να τη διαμορφώνει. Ο συντονιστής μπορεί να βοηθήσει κόβοντας τα ανοίγματα που θα αποτελέσουν τα παράθυρα και τις πόρτες του σπιτιού.

Η κάθε ομάδα, προκειμένου να ζωγραφίσει το σπίτι της, έχει στη διάθεσή της μόνο ένα χρώμα, (π.χ. κίτρινο και άσπρο) για να δημιουργήσει αποχρώσεις και να τονίσει τα πορτοπαράθυρα. Στο τέλος, όλα αυτά τα διαφορετικού χρώματος σπίτια θα τοποθετηθούν μαζί ώστε να αποτελέσουν μια καινούργια πολιτεία, την πολιτεία της συγκεκριμένης ομάδας. Μπορούν να τοποθετηθούν έξω

(στην αυλή του σχολείου, σ' ένα πάρκο ή οπουδήποτε αλλού). Στη συνέχεια τα παιδιά θα φανταστούν έναν τόπο (π.χ. ένα λιμάνι), θα τον αποδώσουν εικαστικά και θα τοποθετήσουν ανάλογα τα σπίτια τους. Αυτή η διαδικασία μπορεί να πυροδοτήσει νέες δραστηριότητες εικαστικές, αλλά και θεατρικές και μουσικοκινητικές, εμπνευσμένες από τη ζωή του τόπου που φαντάστηκαν τα παιδιά.

Στόχος

Τα παιδιά συνεργάζονται για να δημιουργήσουν ένα σπίτι που θα αποτελέσει κομμάτι ενός ευρύτερου συνόλου, της πολιτείας της ομάδας.

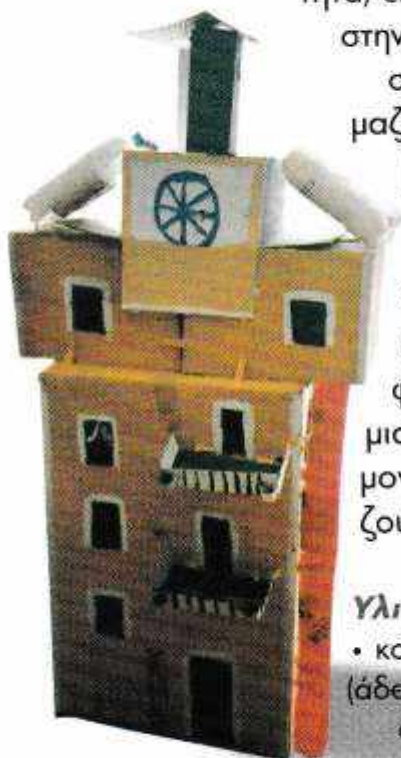
Το σπίτι μας αποτελεί, κατά κάποιον τρόπο, την προέκταση του εαυτού μας, την έκφρασή μας στην κοινωνία. Δηλώνει τη στάση μας απέναντι στα πράγματα, τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τη

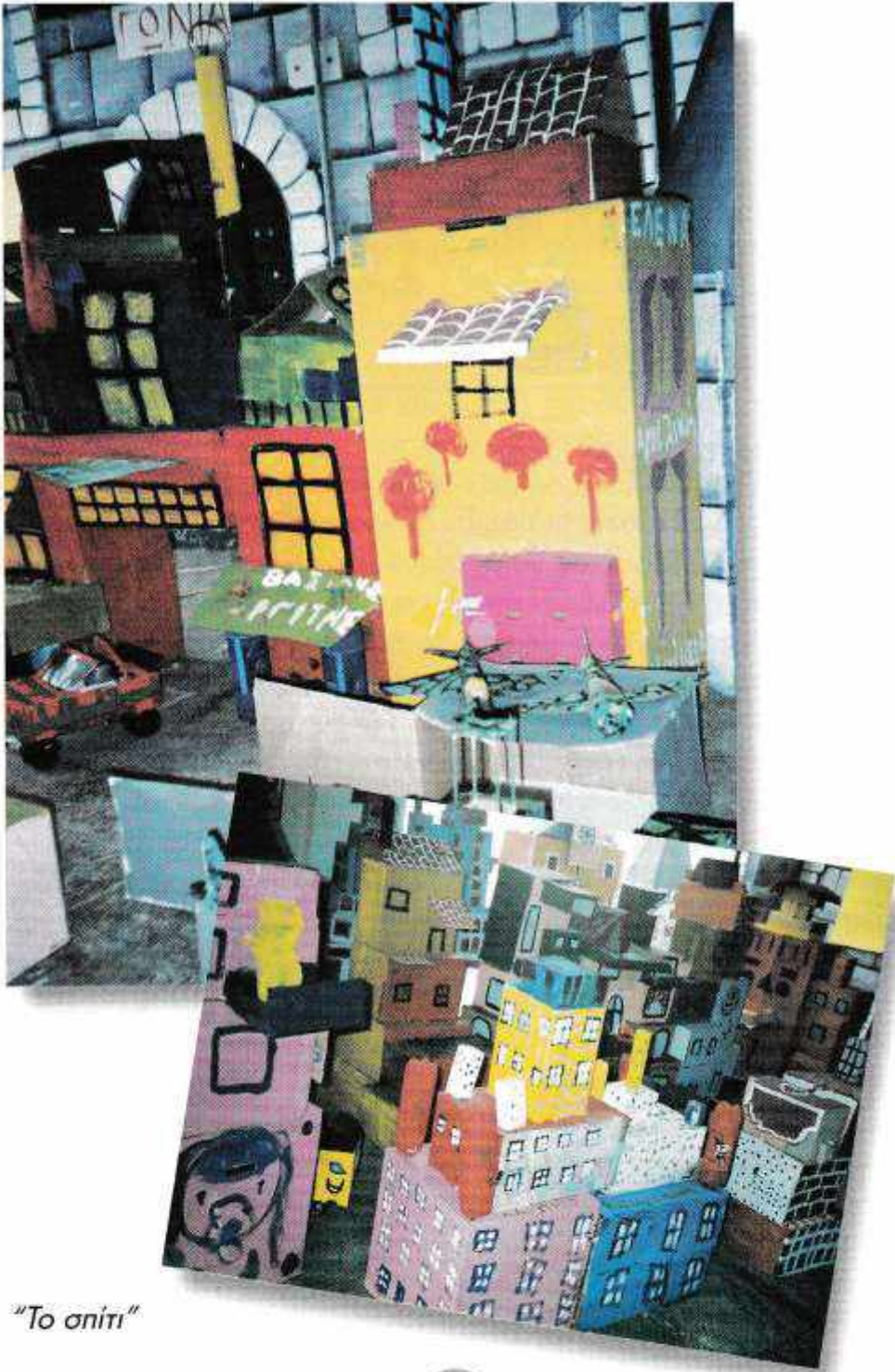
ζωή. Το κάθε παιδί, μέσα απ' αυτή τη δραστηριότητα, επικοινωνεί και διαμορφώνει τις απόψεις του στην ομάδα. Θέτει τη φαντασία του στην υπηρεσία της ομαδικής κατασκευής, όπου όλοι μαζί και ο καθένας χωριστά μεριμνούν για τη μορφή και τη λειτουργικότητα της κατοικίας τους.

Η δραστηριότητα κινητοποιεί τα παιδιά και τους δίνει τη δυνατότητα να οραματιστούν το δικό τους σπίτι, να αντιληφθούν τον εαυτό τους ως ενεργό πολίτη μιας χρωματιστής πολιτείας - απάντηση στη μονότονη και αδιάφορη πολιτεία που αντικρίζουν από τα παράθυρα της πόλης.

Υλικά:

- κούτες σε διάφορα μεγέθη, π.χ. 40 X 50 περίπου (άδειες κούτες είναι εύκολο να βρούμε από κυλικεία σχολείων,

"To aniti"

σούπερ μάρκετ κ.ά.),

- χαρτοτέιπ,
- πινέλα,
- βαρελίσια χρώματα,
- ένα κοπίδι για τον συντονιστή.

Το αρχικό μας

Περιγραφή

Εξηγούμε στα παιδιά ότι θα ζωγραφίσουν το αρχικό γράμμα του ονόματός τους. Τους μοιράζουμε χαρτόνια και τους προτρέπουμε να καλύψουν όλη την επιφάνεια. Λέμε, π. χ., ότι αυτό το γράμμα πρέπει να είναι τόσο μεγάλο, ώστε να μπορεί να το διαβάσει κάποιος που βρίσκεται μακριά, που το βλέπει από απόσταση. Στη συνέχεια, τους εξηγούμε ότι πρέπει να κάνουν παράλληλες γραμμές στην αρχική γραμμή που χάραξαν, ώστε να δώσουν όγκο στο γράμμα, και τους παροτρύνουμε να το στολίσουν με διάφορα χρώματα και σχέδια. Τέλος, το κόβουν.

Αφού τα παιδιά ζωγραφίσουν τα αρχικά των ονομάτων τους, μπορούν να τα βάλουν το ένα δίπλα στο άλλο, με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργήσουν λέξεις ή και προτάσεις. Οι προτάσεις και οι λέξεις μπορεί να είναι εντελώς φανταστικές (π.χ. η λέξη λαριμνοταρίβυδο), να μη σημαίνουν τίποτε για κάποιον τρίτο, αλλά η ομάδα να νοηματοδοτεί έτσι τον δικό της θρύλο.

Όταν τα παιδιά έχουν εξαντλήσει τα παιχνίδια με τα αρχικά τους και δεν έχουν πια ενδιαφέρον, μπορούν τα γράμματα να αποτελέσουν την αρχή μιας καινούργιας δραστηριότητας. Π.χ., τα παιδιά αποφασίζουν να πάνε όλα μαζί ένα ταξίδι. Πώς; Διαλέγουν από κοινού ένα μέσο συγκοινωνίας - τρένο, καράβι, αερόστατο, αεροπλάνο ή οτιδήποτε άλλο φανταστούν. Σε οντουλέ χαρτόνι κάνουν

το περίγραμμα του μεταφορικού μέσου που διάλεξαν και χρωματίζουν όλοι μαζί την εικόνα. Αφού στεγνώσει, μπορούν να κολλήσουν ή να καρφισώσουν επάνω της τα γράμματά τους, για ν' αρχίσει μια καινούργια ιστορία - ίσως και μια συναρπαστική περιπέτεια.

Στόχος

Με το δικό του γράμμα το κάθε παιδί προβάλλει τον εαυτό του στην ομάδα, παίρνει το ρίσκο να παρουσιάσει τον εαυτό του.

Στη συνέχεια τα παιδιά συνεργάζονται για να φτιάξουν λέξεις και προτάσεις. Εδώ ο ρόλος τους αλλάζει. Γίνονται χρήσιμοι κρίκοι σε μια εικαστική και νοηματική αλυσίδα που τους ενώνει. Αποκτούν την αίσθηση ότι ανήκουν σε μια ομάδα όλοι μαζί, γιατί η ομάδα τους έχει υπόσταση, όνομα (τη λέξη που έφτιαξαν) και ταυτόχρονα ο καθένας δεν χάνει την ταυτότητά του.

Τέλος, το ταξίδι στον δικό τους φανταστικό κόσμο, που ο καθένας έχει μεριμνήσει για την προετοιμασία του, τους προσφέρει θετικές προοπτικές. Έτσι, η αίσθηση του "ανήκειν" σε μια ομάδα συνδέεται με χαρά, συνεργασία και δημιουργικές προοπτικές.

Υλικά:

- δαχτυλομπογιές ή πλαστικό χρώμα ή τέμπερες,
- πινέλα,
- κιμωλίες,
- ψαλίδια,
- για τα γράμματα: χαρτόνι κουσέ ή κανσόν σε μέγεθος κόλλας Α4,
- για το μεταφορικό μέσο: χαρτόνι οντουλέ, διαστάσεων 1Χ3.

Ζωγραφίζω τη μουσική

Περιγραφή

Ο συντονιστής διαλέγει κάποια οργανικά κομμάτια από την παραδοσιακή μουσική διαφόρων λαών (π.χ. αφρικανικά, ινδικά), γιατί οι μουσικές αυτές κεντρίζουν το ενδιαφέρον του ανθρώπου για το άγνωστο, το παράξενο.

Τα παιδιά ακούνε τη μουσική με κλειστά μάτια (αν δέλουν), ξαπλωμένα (αν προσφέρεται ο χώρος), και για όση ώρα αντέχουν. Στη συνέχεια, ακολουθεί συζήτηση γύρω από τα συναισθήματα που τους προκάλεσαν τα διάφορα μουσικά ακούσματα, και γύρω από τις εικόνες που "έβλεπαν" όση ώρα άκουγαν.

Την επόμενη μέρα τα παιδιά ακούνε για λίγο ένα παρόμοιο

"Οι σημαίες"

μουσικό κομμάτι και μετά χωρίζονται σε δυο ομάδες. Ο συντονιστής έχει ετοιμάσει τόσες αποχρώσεις των βασικών χρωμάτων όσα είναι τα παιδιά της κάθε ομάδας, ώστε κάθε παιδί να δουλέψει με ένα μόνο χρώμα. Τα παιδιά διαλέγουν ένα χρώμα και ο συντονιστής τους λέει ότι μπορούν να “ζωγραφίσουν” τη μουσική, όχι μόνο με συγκεκριμένα σχήματα αλλά και με αφηρημένο τρόπο.

Στη συνέχεια ακούνε ξανά το μουσικό κομμάτι, και κάθε ομάδα αρχίζει να ζωγραφίζει. Ο συντονιστής τους αφήνει να δουλέψουν για δέκα λεπτά, οπότε σταματάει τη μουσική και ζητάει από τις ομάδες να αλλάξουν θέση. Η κάθε ομάδα κοιτάζει καλά το νέο έργο και, μόλις η μουσική ξεκινήσει πάλι, συνεχίζει και τελειώνει το έργο της άλλης ομάδας.

Στόχος

Αυτή η δραστηριότητα προσφέρει στα παιδιά τη δυνατότητα να αποδώσουν εικαστικά το συναίσθημα που τους δημιουργεί ένα μουσικό άκουσμα. Το προσωπικό συναίσθημα του καθενός - που το βιώνουν όμως μέσω μιας κοινής εμπειρίας, της από κοινού μουσικής ακρόασης - το εκφράζουν, το εναποθέτουν σ' έναν κοινό χώρο, σε μια ενιαία χάρτινη επιφάνεια.

Υλικά:

- οντουλέ χαρτί ή του μέτρου ή χαρτόνι κουσέ, διαστάσεων 1Χ3 (για μια ομάδα επτά παιδιών),
- πινέλα,
- ρευστά χρώματα (πλαστικά, δαχτυλομπογιές ή τέμπερες).

Το τοτέμ

Περιγραφή

Δίνουμε στα παιδιά διάφορα άχρηστα υλικά (χαρτονένια κουτιά, πλαστικά μπουκάλια, κουτάκια αναψυκτικών) και τους προτείνουμε να κατασκευάσουν ένα ομαδικό γλυπτό.

Αποφασίζουμε για το αν το γλυπτό θα είναι ένα αφηρημένο τρισδιάστατο έργο, ή οτιδήποτε άλλο φανταζόμαστε ότι μπορούμε να δημιουργήσουμε με τα υλικά που έχουμε στη διάθεσή μας.

Κατασκευάζουμε μαζί με τα παιδιά μια βάση από διπλό χαρτόνι, ώστε να μπορούμε να μετακινούμε το γλυπτό μας σε οποιονδήποτε χώρο θέλουμε.

Στη συνέχεια, όλα τα παιδιά μαζί συνθέτουν με τα άχρηστα υλικά το γλυπτό, που το σταθεροποιούν με χαρτοταινίες και κόλλες. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής τα παιδιά συζητούν μεταξύ τους πάνω στην ισορροπία και στη σύνδεση των υλικών. Για να πετύχουν ένα ισορροπημένο γλυπτό, πρέπει να το φανταστούν σαν ένα δέντρο που μεγαλώνει σιγά σιγά και στηρίζεται γερά στις ρίζες του. Έτσι, η κατασκευή προχωράει βήμα βήμα. Κάθε στιγμή συζητούν και αποφασίζουν για την επόμενη κίνηση.

Όταν τελειώσουν, μπορούν να μοιραστούν τα πινέλα και να βάψουν το γλυπτό αν θέλουν.

Στόχος

Με τις προηγούμενες δραστηριότητες έχουν ήδη εδραιωθεί καλές σχέσεις στην ομάδα, αφού τα παιδιά έχουν συνεργαστεί σε ευκολότερα εικαστικά δρώμενα.

Εδώ όμως η συνεργασία δεν είναι εύκολη, γιατί η σύνδεση έχει πρακτικές δυσκολίες. Για παράδειγμα, το πώς θα ενωθούν τα διάφορα υλικά που μπορεί να έχουν διαφορετική υφή, διαφορετικό βάρος, όγκο, κ.λπ., ώστε να ισορροπήσει όλος ο όγκος. Έτσι, η αρμονική συνεργασία εδώ αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση, προ-

"Το αρχικό μας"

"Το τστέμ"

"Φτιάχνω ένα βιβλίο"

κειμένου η κατασκευή να υπακούσει σε φυσικούς νόμους, και να στηθεί βήμα βήμα το γλυπτό.

Υλικά:

- άχρηστα υλικά (π.χ. χαρτονένια κουτιά διαφόρων διαστάσεων, πλαστικά μπουκάλια, κουτάκια αναψυκτικών, ρολά από χαρτί κουζίνας ή τουαλέτας κ.λπ.),
- χαρτοταινία, ταινία διπλής όψεως, σπάγκος, ατλακόλ (για να γίνουν οι ενώσεις),
- πλαστικά χρώματα, πινέλα.

Φτιάχνω ένα βιβλίο

Περιγραφή

Βρίσκουμε με τα παιδιά το θέμα του βιβλίου, που μπορεί να είναι π.χ. "Το φεγγάρι". Ψάχνουμε και βρίσκουμε πώς λέμε τη λέξη "φεγγάρι" σε άλλες γλώσσες. Κάθε παιδί διαλέγει τη λέξη σε όποια γλώσσα προτιμάει. Μ' αυτήν φτιάχνει ένα ποίημα και το υπογράφει. Αυτό το ποίημα φωτοτυπείται για όλα τα παιδιά της ομάδας.

Στη συνέχεια το κάθε παιδί αποδίδει τις εικόνες του ποιήματος με μια στάμπα από λινόλεουμ, ως εξής: Μ' ένα μολύβι κάνει ένα αδρό σκίτσο αυτού που θέλει να χαράξει πάνω στο λινόλεουμ. Με τα ειδικά εργαλεία χαράζει και αφαιρεί κομμάτια ώστε να βγει ανάγλυφη η εικόνα που θέλει να σταμπώσει αργότερα. Βάζει λίγο χρώμα στη μέση ενός τζαμιού και το απλώνει με τον κύλινδρο έτσι ώστε να τον καλύψει παντού με την ίδια ποσότητα χρώματος. Έπειτα απλώνει το χρώμα στην επιφάνεια του χαραγμένου λινόλεουμ με

τον κύλινδρο. Τοποθετεί ένα φύλλο χαρτί με προσοχή επάνω στο λινόλεουμ και πιέζει μ' έναν καθαρό κύλινδρο, ώστε να αποτυπωθεί καλά η ανάγλυφη εικόνα επάνω στο χαρτί. Δοκιμάζει το αποτέλεσμα και, αν θέλει, κάνει διορθώσεις χαράζοντας και πάλι το λινόλεουμ με τα εργαλεία. Ύστερα τυπώνει πολλές φορές την εικόνα πάνω απ' το κείμενό του και μοιράζει ένα αντίτυπο του ποιήματος με το χαρακτηριστικό σχέδιο στα υπόλοιπα παιδιά. Έτσι, το κάθε παιδί θα αποκτήσει ένα βιβλίο που θα αποτελείται από τα κείμενα και τα σχέδια όλων των παιδιών της ομάδας.

Στη συνέχεια, τα παιδιά φτιάχνουν το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο του βιβλίου τους με χρωματιστό κανσόν σε μέγεθος Α3. Αν θέλουν μπορούν να κολλήσουν και τις εσωτερικές σελίδες του βιβλίου τους πάνω σε χρωματιστό κανσόν. Για τη διακόσμηση του εξωφύλλου μπορούν να συνεργαστούν δύο παιδιά, που ο ένας θα τυπώσει τη στάμπα του με άλλο χρώμα πάνω στη στάμπα του άλλου. Τέλος, τα παιδιά ανοίγουν τρύπες σ' όλα τα φύλλα του βιβλίου απ' όπου περνάνε μια κορδέλα και το δένουν.

Στόχος

Τα παιδιά κατανοούν ότι άνθρωποι που προέρχονται από διαφορετικούς χώρους (άλλη χώρα, διαφορετική κοινωνική τάξη κ.λπ.) χρησιμοποιούν διαφορετικά σύμβολα για να εκφράσουν κοινές έννοιες. Το φεγγάρι είναι έννοια κοινή για όλους τους ανθρώπους, το αντικρίζουν όλοι σε όποιο σημείο του πλανήτη κι αν βρίσκονται. Αυτό που αλλάζει είναι η λέξη με την οποία το αποδίδουν.

Τα παιδιά χρησιμοποιούν λέξεις από τις διάφορες γλώσσες, παίζουν μ' αυτές και δημιουργούν ένα ποίημα. Η ποίηση, περισσότερο από ένα πεζό κείμενο, προσφέρεται εδώ, ακριβώς επειδή η δημιουργία ενός ποιητικού κειμένου βασίζεται στη λέξη. Έτσι, το κάθε παιδί διαλέγει μια λέξη στη γλώσσα που το εμπνέει, φτιάχνει το δικό του ποίημα και το δικό του χαρακτηριστικό σχέδιο, και αυτά τα μοιράζεται με τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας.

Η προσωπική έκφραση του καθενός, λογοτεχνική και εικαστική, δημιουργεί ένα ομαδικό έργο. Η πορεία από το ατομικό στο

συλλογικό, πιο εμπλουτισμένη εδώ, επαναλαμβάνεται.

Επιπλέον η χαρακτική, που είναι μια πιο σύνθετη τεχνική, προετοιμάζει τα παιδιά για την τυπογραφία. Η τυπογραφία σηματοδοτεί την ευρύτερη επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων. Μέσω του εντύπου οι άνθρωποι έρχονται κοντά, επικοινωνούν, σπάνε τα σύνορα.

Υλικά:

- εργαλεία χαρακτικής,
- λινόλεουμ,
- χρώματα για χαρακτική,
- ένα κομμάτι τζάμι σε μέγεθος κόλλας A4,
- ρολά για στάμπες,
- μολύβι,
- κόλλες A4,
- χαρτόνια κανσόν.

ISBN 960-85211-4-9